Buitenlandsche Berigten.

DUITSCHLAND.

Frankfort, 19 oct. De Hanoversche gezant *Detmold* is nog alhier. De aftreding van het ministerie *Stüve* is weder afgesprongen, alleen is in het departement van Oorlog eenige verandering gemaakt. Men verzekert, dat Hanover alsnu aan de uitvoering der maatregelen van de bondsvergadering ten opzigte van Keurhessen regtstreeks zal deelnemen en dadelijk een korps aan de Keurhessische grenzen zal plaatsen. In deze maatregelen van de bondsvergadering zijn, naar wij vernemen, onlangs eenige wijzigingen gebragt, ten gevolge van de conferentie te Bregenz. Vooreerst zullen slechts Beijersche en Hanoversche troepen, ter sterkte van 40.000 man, naar de grenzen van Keurhessen oprukken. Dat Wurtemberg ook hieraan deel zou nemen, is afgesprongen. De beide Oostenrijksche korpsen in Bohemen en Vorarlberg, het een uit 90,000 het andere uit 60,000 man bestaande, zullen gereed gehouden worden, om op te rukken, ten einde bij verdere verwikkelingen te kunnen ageren.

— Volgens stellige berigten heeft de Bondsvergadering in eene van hare laatste zittingen een besluit genomen ten opzigte van Baden. Volgens hetzelve zal het Badensche gebied, de vesting Rastatt daaronder begrepen, *binnen drie maanden door de gezamenlijke Pruisische bezettingen ontruimd worden*, terwijl tegelijkertijd ook de Badensche militairen naar hunne woonplaatsen zullen teruggekeerd zijn. *Het Oostenrijksche legercorps blijft ten dienste van den Groot-Hertog in Vorarlberg*, op dezelfde wijze verdeeld als thans.

Frankfort, 20 oct. De marschorde die voor het tweede Beijersche legerkorps uitgevaardigd is, strekt zich ook uit over het alhier in garnizoen liggende 3e jagerbattaillon. De verlofgangers van hetzelve, die eerst voor eenige dagen naar hunne woonplaatsen (welke gedeeltelijk zestig en meer uren ver van hier gelegen zijn) vertrokken waren, werden eergisteren plotseling weder opgeroepen. Het is nog onbekend of en waarheen het bataillon van hier marcheren zal.

Kassel, 19 oct. De ministeriëele krisis is nog niet geëindigd. De heer *Elvers* is weder naar Wilhelmsbad ontboden; ook de staatsraad *Schöffer* is daar geweest; de heer *Duysing* moet insgelijks weder derwaarts zijn geroepen; morgen keert het bataljon van het 2de regement naar Fulda terug en dat van het 3de overmorgen naar Hanau; er worden onophoudelijk verplaatsingen van militaire en civiele beambten verordend; het opgeregt heeft de vrijlating van *Oetker* geëischt; het militaire gezag is wederom van *Bardeleben* op *Helmschwerdt* overgegaan.

Weenen, 17 oct. Volgens eene telegrafische depêche heeft de Keizer den 14den van Bregentz de terugreis ondernomen en heden ochtend vroeg Inspruck verlaten. In welonderrigte kringen verzekert men, dat de Bregentzer conferentiën tot een gewenscht resultaat geleid hebben. De Keizer zal heden of morgen op Schönbrunn aankomen. De minister-president *v. Schwarzenborg* wordt heden van Bregentz terugverwacht. De Russische gezant, baron *von Meijendorf*, zal zaturdag naar Warschau op reis gaan.

Berlijn, 21 oct. (*per telegraaf*.) Uit Weenen wordt gemeld, dat de militaire autoriteiten de redacteuren der dagbladen verboden hebben berigten mede te deelen over de militaire bewegingen. Geruchten van marschen wegens de Duitsche aangelegenheden, zijn de aanleiding daartoe.

ENGELAND.

Londen, 18 oct. De heer *Wyld*, lid van het parlement en eigenaar van eene groote fabriek van landkaarten, is voornemens eene aardglobe van 56 voet diameter naar de groote tentoonstelling te zenden. In dezen bol zal een behoorlijke in- en uitgang wezen; de verschillende landen der wereld zullen aan de binnen- en niet aan de buitenzijde zijn aangeduid, en het inwendige zal van gaanderijen en trappen zijn voorzien, opdat de bezoekers eene reis rondom de wereld zullen kunnen maken en elk der landen bezoeken, wier voorwerpen van nijverheid op de groote expositie zullen te zien zijn.

— Volgens de laatste berigten uit New-York zoude *Jenny Lind* te Providence (Rhode Island) een concert geven; het eerste entrée-biljet werd met 650 doll. betaald, zijnde 25 meer dan te Boston en 425 meer dan te New-York voor het eerste biljet was besteed.

Londen, 19 oct. De *United Service Gazette* verzekert dat de Engelsche en Russische kabinetten zich vereenigd hebben om Denemarken en Sleeswijk-Holstein tot het sluiten van vrede op behoorlijke voorwaarden te dwingen. Indien noodig zou een eskader uit stoomschepen en andere vaartuigen bestaande, tusschen beiden treden.

— In eene eergisteren hier ter stede gehouden bijeenkomst van reeders en kooplieden is besloten, om, ter gelegenheid van de groote tentoonstelling van 1851, eene nieuwe club op te rigten, die toegankelijk zal zijn voor reizigers van alle natiën. In die club zal men tolken vinden voor alle Oostersche en Westersche talen, gidsen, bureaux tot het geven van inlichtingen, enz. Eene terstond gekozene commissie is belast met de verwezenlijking van dit plan.

— De steden Cork, Limerick en Galway wedijveren om den voorrang, om tot aanlegplaats voor de Amerikaansche stoombooten gekozen te worden. Jl. woensdag heeft hiervoor eene zeer talrijke bijeenkomst te Limerick plaats gehad. De daar genomen resolutiën strekken om te bewijzen, dat deze stad het best geschikt is voor stationsplaats. Den vorigen avond had de stedelijke raad van Cork eene memorie opgesteld ten gunste van Cork zelve. Verscheidene vergaderingen zijn te Galway gehouden, om te doen uitkomen hoevele voordeelen deze laatste plaats bezit boven de beide andere mededingende steden. — De werkzaamheden aan den spoorweg door het graafschap Galway worden met spoed voortgezet.

— Eene wet tot verdeeling van eene aanzienlijke uitgestrektheid lands onder de militairen die deel genomen hebben aan den oorlog van 1812, aan den oorlog tegen de Indianen in Florida, of aan den laatsten veldtogt in Mexico, is bij het congres der Vereenigde Staten aangenomen. Voor 12 maanden diensttijd zal ieder soldaat 160 acres ontvangen, 80 acres voor zes manden en 40 acres voor een korteren diensttijd.

— Naar men zegt zouden eenige Engelsche en Amerikaansche kapitalisten zich vereenigd hebben, om het groote plan ten uitvoer te brengen ten einde den Atlantischen Oceaan met de Stille Zuidzee te verbinden. Het kanaal zou in den tijd van 12 jaren voltooid zijn.

BELGIE.

Brussel, 20 oct. Wij hebben, als van een te Turijn verspreid gerucht, dat zeer te betwijfelen was, gesproken van de aftreding van den minister van Oorlog. Men zeide dat de generaal *la Marmora* zijne portefeuille wilde nederleggen omdat hij ontevreden was over de scheiding der portefeuilles van Oorlog en Marine. Het schijnt, zoo als wij vermoedden, dat die bewering ten eenenmale ongegrond is. Volgens den *Risorgimento*, die goed onderrigt schijnt te zijn, zou de generaal zelf die scheiding verzocht hebben, op dat hij al zijne zorgen zou kunnen besteden aan de reorganisatie van het leger. Hetgeen dit schijnt te bevestigen, is dat de generaal het bestuur over dat nieuwe departement van marine aan een zijner beste vrienden heeft doen opdragen.

De *Croce di Savoia* spreekt, van zijnen kant, van het voornemen der heeren *Galvagno* en *Mameli* om af te treden. Als hunne plaatsvervangers worden genoemd de heeren *Pinelli* en *Buoncompagni.*

Eenige dagbladen, zegt de Londensche *Globe*, hebben zich bezorgd gemaakt over de terugkomst van den heer *Wiseman* in Engeland met den titel van kardinaal en aartsbisschop. Zij hebben er niet over nagedacht, dat de heer *Wiseman* bij zijne terugkomst uit Rome evenmin als bij zijn vertrek derwaarts, in Engeland eenig kerkelijk gezag, eenige jurisdictie heeft te doen erkennen, even zoo weinig als te Jerusalem de door Koningin *Victoria* benoemde bisschop, of te Rome de protestantsche bisschop van Gibraltar, die de bisschoppelijke functiën in de eeuwige stad heeft uitgeoefend onder de muren van het Vatikaan. De emancipatie-bill van de katholijken verbiedt het aannemen van den titel van eenig bisdom of aartsbisdom der bestaande kerk; nu is Westminster de titel van geen Engelsch prelaat.

— Men leest in het *Journal des Débats*:

»De boekhandelaar *Didier*, Quai des Augustins, 35, kondigt tegen het einde dezer maand, twee nieuwe werken van den heer *Guizot* aan:

1o. »MONK. *De val der Republiek en de herstelling der monarchie in Engeland in 1660. Historische studie, I vol. in 8vo.* Deze *Studie* die niet anders dan in fragmenten in de *Revue Française* van 1837 verschenen is, werd nimmer afzonderlijk en compleet uitgegeven. De heer *Guizot* heeft dezelve herzien en aanmerkelijk vermeerderd. Hij heeft er daarenboven bijgevoegd: 1o. zeldzame en onuitgegevene *historische documenten*, te weten: eenen *brief* van *Richard Cromwel* aan *Monk* en 70 *depêches* in de jaren 1659 en 1660 door den heer *de Bourdeaux*, toenmaals gezant van Frankrijk te Londen, aan den kardinaal *Mazarin* gezonden. Deze depêches zijn afkomstig uit het archief van het ministerie van Buitenlandsche Zaken; 2o. eene nieuwe *Voorrede* die niet minder belangrijk is uit een staatkundig als uit een historisch oogpunt.

2o. »WASHINGTON. *Stichting van de republiek der Vereenigde Staten van Amerika.* Deze proeve over het karakter van *Washington* en zijnen invloed op de Amerikaansche revolutie, wordt in de Vereenigde Staten van Amerika als een klassiek boek beschouwd. Het heeft den heer *Guizot* de eer verschaft, dat zijn portret, door den heer *Healy*, een Amerikaanschen schilder vervaardigd, geplaatst is in de zaal der bibliotheek van het congres te Washington. Het vormt eene *Inleiding* van 200 bladzijden voor het *Leven van Washington* in 2 deelen in 8vo, uit het Engelsch vertaald van den heer *Jared Sparks*, het volledigste en naauwkeurigste werk dat tot nu toe ooit over den oorlog voor de onafhankelijkheid en de vestiging van de republiek der Vereenigde Staten in het licht is verschenen.

»MONK en WASHINGTON: hier eene republiek die valt en eene monarchie die uit haren boezem eene republiek doet te voorschijn komen: en de heer *Guizot*, eertijds eerste minister bij onze monarchie, thans geschiedschrijver van die beide groote mannen en die twee gewigtige gebeurtenissen, te midden van den zorgbarenden toestand onzer republiek; zag men ooit eene overeenkomst die treffender is en meer geschikt om groote belangstelling in te boezemen?"

ITALIE.

De *Globe* van Londen, die men zegt dat mededeelingen van het *Foreign Office*, ontvangt, verzekert de navolgende authentieke berigten te hebben ontvangen, omtrent de feiten die de afbreking der onderhandelingen tusschen het Sardinische gouvernement en het hof van Rome zijn voorafgegaan.

»Van het eerste oogenblik af dat de ridder *Pinelli* te Rome kwam, werd hem de magtiging om zijne geloofsbrieven aan den Paus mede te deelen, formeel geweigerd, schoon hij herhaalde conferentiën met den kardinaal staatssecretaris gehad had en hij in particuliere audiëntie bij Z. H. was ontvangen. Men stelde als voorwaarde zijner receptie de in vrijheidstelling des aartsbisschops van Turijn, even als of het in de magt stond van de Sardinische regering Mgr. *Franzoni* aan de regtspraak der openbare geregtshoven te onttrekken.

Ten gevolge eener insinuatie van den kardinaal *Antonelli*, stemde de heer *Pinelli* er in toe zijn verblijf in Rome te verlengen, tot dat deze eerste moeijelijkheid uit den weg was geruimd door de verwijdering van den aartsbisschop van het Sardinische grondgebied, naar aanleiding van een arrest van het hof van appel. De ridder *Pinelli* herhaalde toen zijn aanzoek, strekkende om te worden toegelaten tot de aanbieding zijner geloofsbrieven; dit verzoek vond geen gunstiger gehoor dan het vroegere. Er bestond dus voor hem volstrekt geene reden om zijn verblijf nog langer te rekken, waarvan het oorspronkelijk doel was zich met het Pauselijk hof te verstaan ten opzigte der verwijdering van Mgr. *Franzoni*, zoodat de heer *Pinelli*, na den raad te hebben ingewonnen der vreemde gezanten, — die hem op zeer heusche wijze hunne goede diensten hadden bewezen, om hem in de vervulling van zijne zending behulpzaam te zijn, — en na bemerkt te hebben dat zij allen het met hem eens waren over de nutteloosheid om zijn verblijf te verlengen, — besloot hij Rome den 8sten october te verlaten.

»Bij zijn afscheid van den kardinaal *Antonelli*, betuigde de Sardinische gezant en Z. Em. elkander hun leedwezen op eene wijze, als uit de vriendschappelijke betrekking die tusschen hen bestaan had, moest voortvloeijen en die aanleiding geeft tot het koesteren der hoop, dat volgende onderhandelingen tot eene betere uitkomst zullen kunnen leiden, als de tijd en nadere overweging het hof van Rome beter de nutteloosheid zullen hebben doen begrijpen, eenen twist voort te zetten, waarin het de opinie van geheel Europa tegen zich heeft."

Binnenlandsche Berigten.

's Gravenhage, 18 oct. Bij de aangebodene begrooting voor het ministerie van Binnenlandsche Zaken zijn de uitgaven voor het jaar 1850 uitgetrokken tot een bedrag van ƒ4,364,703, 't welk, vergeleken met dat van de dienst van 1849, eene vermeerdering oplevert van ƒ690.656. De uitgaven van den waterstaat en andere openbare werken worden daarbij geraamd op ƒ2,635,690; te weten, op omtrent ƒ400,000 meer dan voor de dienst van 1850 is berekend. Meer bijzonder verdienen, naar het inzien des ministers, de aandacht de posten, welke tot een gezamenlijk bedrag van ƒ200,000 zijn uitgetrokken, met de bepaalde aanwijzing tot het uitvoeren van werken, noodzakelijk om langzamerhand te geraken tot eene verbetering van de hoofd-rivieren des rijks. Het besef van de hooge noodzakelijkheid dezer verbetering heeft tot het bespoedigen van den afloop van een sedert lang hangend onderzoek geleid, en de uitkomsten zijn opgenomen in een, meer zakelijk dan uitvoerig, verslag van de inspecteuren van den waterstaat *Ferrand* en *van der Kun*, waarvan een afschrift aan de Vertegenwoordiging is aangeboden. De minister verklaart voorts, dat de vereenvoudigingen, die mogelijk waren, niet zijn uitgesteld. Het denkbeeld, om afzonderlijk geplaatste verzamelingen voor kunsten en wetenschappen te vereenigen, is, bij gebrek aan geschikte gebouwen, nog niet verwezenlijkt. — Het lot van de Koninklijke academie te Delft is nog niet beslist. — De verordeningen betreffende de bescherming der visscherij [illegible] toekennen van premiën, worden [illegible] vraag, of het raadzaam is, die [illegible] bepaalden tijd, geheel in te trekken, is nog niet opgelost. Met de trapsgewijze intrekking daarvan schijnt echter een begin te kunnen worden gemaakt.

— De kosten voor het departement der Hervormde en andere Eerediensten (het 6de hoofdstuk) zijn ƒ11,130 minder voorgedragen, dan voor de dienst van 1849

is toegestaan. De minister van Justitie, voorloopig met het bestuur van dit departement belast, verklaart in de memorie van toelichting, dat de regering wel had gewenscht, nu reeds te kunnen doen blijken van de uitkomst harer waarnemingen, ten aanzien van het duurzaam behoud der afzonderlijke departementen voor de Eeredienslen; doch dat de herziening van de reglementen van bestuur der verschillende kerkgenootschappen nog niet genoeg gevorderd is, om proefondervindelijk te kunnen nagaan, in hoeverre eene verminderde administratieve aanraking met deze kerkgenootschappen de geheele *opheffing* van het afzonderlijk departement gedoogt. De minister meent, dat men deze uitkomst welligt na verloop van een jaar met meer volledigheid zal kunnen beoordeelen, en acht het alzoo voorzigtig, om de bepaalde opheffing nog niet voortestellen. De minister meent intusschen, dat het zeer twijfelachtig is, of de, door eene dergelijke vereenvoudiging, te verkrijgen bezuiniging wel zoo aanmerkelijk zoude zijn, als men zich voorstelt; maar hij meent tevens gerustelijk te kunnen verzekeren, dat de, in den tegenwoordigen toestand, voorgestelde raming, niet vatbaar is voor meerdere verlaging.

's Gravenhage, 21 oct. Bij het wetsontwerp, houdende wijziging der wet van 1846 op de burgerlijke pensioenen, wordt voorgesteld het maximum van pensioen van ƒ5000 op ƒ4000 te brengen; voorts dat aan alle burgerlijke ambtenaren 5 pCt. hunner wedde of belooning zullen worden gekort; dat het onderzoek van alle aanvragen om pensioen wordt opgedragen aan een raad voor de pensioenen, bestaande uit vijf door den Koning te benoemen leden. De voorgestelde wijzigingen zullen in werking komen op 1 jan. 1851, met welk tijdstip het pensioen-fonds voor burgerlijke ambtenaren wordt opgeheven. De verleende pensioenen zullen niet meer door de *Staats-Courant*, maar jaarlijks, bij het indienen der staatsbegrooting, aan de Staten-Generaal worden medegedeeld.

— Bij de begrooting der uitgaven wegens den arbeid der gevangenen over 1851, wordt voorgesteld te bepalen: tractementen aan beambten enz. ƒ23,700; percentsgewijze belooning aan id. ƒ5000; reis- en verblijfkosten voor id. ƒ1000; grondstoffen, fabricatiekosten, gereedschappen, werktuigen enz. ƒ86,000; drukwerk ƒ800; arbeidsloonen ƒ29,500; onvoorziene uitgaven ƒ6000; totaal ƒ152,090. Tot dekking dezer uitgaven worden aangewezen de leverantiën uit de magazijnen van den arbeid der gevangenen, en de verkoop van onbruikbare werktuigen en gereedschappen. Het eventueel ontbrekende zal uit den post van onvoorziene uitgaven worden aangevuld.

Bij het wets-ontwerp is overgelegd eene raming der inkomsten van den arbeid der gevangenen ten bedrage van ƒ192,500, kunnende alzoo het batig saldo bij raming op ƒ40,410 worden gesteld.

— Met de gisteren aangekomen Indische overlandpost hebben wij eene reeks Javasche couranten van 27 juli tot 24 augustus ontvangen. De voor Europa medegebragte brieven uit Batavia beloopen ditmaal 3737 stuks.

Het politieke nieuws bestaat hoofdzakelijk uit berigten van Borneo tot 27 juli; zoo als de voorloopig over Triest ontvangen uittreksels reeds mededeelden, zijn die berigten slechts half bevredigend.

Meer voldoende is het verslag eener expeditie van den kapitein-luitenant ter zee, *J. W. Stoll*, met het stoomschip *Bromo*, ter opsporing van zeeroovers.

Op Amboina was de heerschende epidemie op nieuw in hevigheid toegenomen, zoo zelfs dat er zich in het militair hospitaal weder 201 lijders bevonden en een groot aantal ingezetenen voortdurend in een lijdenden toestand verkeerden.

De examina in de scholen van Magalang en Poerworedjo (residentie Bagelen) gehouden, hebben zeer voldoende resultaten opgeleverd.

De bepalingen van de nieuwe wet op de posterijen, van den 12den april 1850, zijn bij resolutie van 23 juli, van den gouverneur-generaal, ook in de Oost-Indiën in werking gebragt.

— Zaturdag ll. is de commissie uit de Tweede Kamer der Staten Generaal, belast met het aanbieden aan den Koning van het adres, in antwoord op de troonrede, bij Z. M. ontvangen en heeft zij zich van hare taak gekweten. Door Z. M. den Koning is op dat adres het volgende geantwoord:

»Mijne heeren! De gevoelens in dit adres uitgedrukt, worden door mij op hoogen prijs gesteld. Zoodanige gewenschte overeenstemming tusschen de regering en de vertegenwoordiging voorspelt eene gelukkige volbrenging van de gewigtige taak, welke op beide rust. Zij geeft de gegronde hoop, dat de belangen van het vaderland door eendragtige zamenwerking krachtig zullen worden bevorderd.«

— De minister van Finantiën heeft bekend gemaakt, dat de verzameling der statistieke tabellen van den handel en de scheepvaart van het koningrijk over 1849, tot de uitgave van welke het departement van Finantiën, bij Zr. Ms. rescript van den 16den mei jl., no. 7, is gemagtigd, voor het publiek verkrijgbaar is gesteld, bij de gebroeders *Giunta d'Albany*, boekdrukkers te 's Gravenhage, tegen den prijs van ƒ6,50 per exemplaar.

Arnhem, 23 oct. Aan de vette beestenmarkt op heden alwaar zich vele vreemde kooplieden bevonden, zijn aangebragt 416 stuks vee waaronder veel zwaar goed en waarvoor goede prijzen werden besteed; de omzetting was algemeen goed.

Verslag van de Gedeputeerde Staten der Provincie Gelderland, overgegeven aan de Provinciale Staten van dat gewest, in hunne vergadering van den 24sten september 1850.
(Arnhem, G. J. THIEME.)

(*Vervolg van no. 202.*)

§ 16. *Onderwijs, kunsten en wetenschappen.*

De gymnasia en latijnsche scholen geven geene aanleiding tot bijzondere mededeelingen. Zij voldoen steeds aan de bestemming.

Met uitzondering van eenige scholen, waarin nog onderwijzers werkzaam zijn, die, uit hoofde van hunne vroegere opleiding, tot het geven van oordeelkundig onderwijs minder geschikt zijn, als ook met uitzondering van enkele plaatsen, waar de gebrekkige inrigting van het schoolvertrek eene belemmering is, heerscht over het algemeen eene goede manier in het geven van lager onderwijs, terwijl de schoolmeesters zelve meer en meer blijken van belangstellenden ijver aan den dag leggen. De eene school moet noodwendig van de andere verschillen, zoodat allen niet even goed kunnen zijn. Dit hangt af van den graad der verkregene kennis van den onderwijzer, van zijne geschiktheid, om haar gemakkelijk mede te deelen en om eene strikte orde in de school en in den gang van het onderwijs te handhaven.

Dit belet echter niet dat er werkelijk een goed aantal scholen gevonden wordt, waaraan men hoogen lof moet toekennen. Hiertoe brengt de provinciale commissie van onderwijs, geholpen door de meeste plaatselijke besturen en plaatselijke schoolcommissiën, zeer veel bij. Van de commissiën van plaatselijk toevoorzigt, die in nagenoeg alle gemeenten gevestigd zijn, kan dit niet gezegd worden. Zij toonen niet die medewerking en belangstelling, welke men van haar zoude mogen verwachten. De zamenstelling van het personeel is dikwijls hoogst gebrekkig. Op de eene plaats onttrekken zich de geschikten, op de andere zijn zij niet te vinden. Op weinige uitzonderingen na, bemoeijen zij zich met de schoolaangelegenheden niet, en leveren de jaarlijksche verslagen aan de betrokken schoolopzieners, niet meer in.

Voor zoo veel het door cijfers uitgedrukt kan worden, geven de volgende staten een volledig overzigt van den toestand, waarin het lager en het middelbare onderwijs verkeeren.

(Uit dezen staat nemen wij het volgende over:

Het aantal der openbare scholen is 328, dat der bijzondere 1ste klasse 14, 2de klasse 55, totaal 397.

Het aantal onderwijzers aan de openbare scholen is 313, aan de bijzondere der 1ste klasse 14, der 2de klasse 42. Totaal 369.

Het aantal ondermeesters is aan de openbare scholen 159, aan de bijzondere scholen der 1ste klasse 21, der 2de klasse 25. Totaal 205.

Het geheel van het onderwijzend personeel, daaronder begrepen kweekelingen, onderwijzeressen en secondanten, is, aan de openbare scholen, 581, aan de bijzondere scholen der 1ste klasse 45, der 2de klasse 99. Totaal 725.

Het aantal leerlingen der avond- en dagscholen was, zoo ver de berigten zijn ingekomen, op den 15den januari 1849 in de openbare scholen 42,318, in de bijzondere scholen der 1ste klasse 3251, der 2de klasse 2675 Totaal 48,244.

Op den 15den juli 1849 bedroeg het aantal, zoover de berigten zijn ingekomen, voor de openbare scholen 25,716, bijzondere scholen der 1ste klasse 3005, der tweede klasse 2441. Totaal 31,162.

De scholen van bijzonderen aard en bijzondere strekking, waren als volgt:

Bewaarscholen 43, bezocht door 1403 jongens en 1654 meisjes;

Kostscholen voor jongens 4, met 54 kostleerlingen, voor meisjes 2, met 20 kostleerlingen;

Dag- en kostscholen voor jongens 20, met 620 leerlingen, voor meisjes 17, met 496 leerlingen;

Herhalings-scholen 14, aantal leerlingen 448 jongens en 40 meisjes;

Zondagsscholen 4, met 48 mannelijke en 237 vrouwelijke leerlingen;

Werkscholen 8, met 0 mannelijke en 341 vrouwelijke leerlingen;

Volks zangscholen 11, met 269 mannelijke en 200 vrouwelijke leerlingen.)

Minder uitgebreid, dan in het vorige jaar — herhaling op den zelfden voet is slechts na een zeker getal jaren noodig — laten wij hier volgen den staat van het aantal lotelingen voor de nationale militie, ingeschreven in dit jaar, die lezen en schrijven kunnen, of alleen lezen.

(Het totaal der ingeschrevene lotelingen bedraagt 3364; van deze kunnen lezen en schrijven 2608; alleen lezen 196 en lezen noch schrijven 558.)

In de laatste jaren is de toestand der schoolgebouwen zeer verbeterd. Daardoor is eene groote hindernis voor den voortgang van het onderwijs uit den weg geruimd. Er zijn alleen nog maar 24 slechte schoolvertrekken. Met verbetering der slechte en daarstelling van nieuwe scholen wordt steeds voortgegaan.

Te Wilp, gemeente Voorst, is eene nieuwe, fraaije school aanbesteed. Die te Stroe, in ons vorig verslag vermeld, zal tot stand komen, en in het Zwarte Veen, onder Voorthuizen, gemeente Barneveld eene nieuwe worden gebouwd. Het plan bestaat, te Ugchelen, gemeente Apeldoorn ook te doen, en om te Brummen eene tweede, op een half uur afstand van de bestaande, te stichten. De scholen te Uddel, gemeente Apeldoorn, en te Hoevelaken hebben verbeteringen en vertimmeringen ondergaan.

Het bestuur van Zutphen heeft zeer ruime en doeltreffende lokalen ten behoeve van het stedelijk institut van opvoeding en onderwijs doen inrigten. Het bestuur van Lochem is bedacht op vergrooting van het schoollokaal en verbetering der schoolmeubelen. Te Angerlo en in de Heurne, gemeente Dinxperlo, zijn de nieuwe scholen voltooid, en is het bouwen van eene nieuwe school met meesterswoning te Hengelo en van een nieuw schoollokaal te Vierakker, gemeente Warnsveld, aanbesteed.

In de openbare school te Wamel hebben de tafels en banken verbeteringen ondergaan. De school te Kapel Avezaath, gemeente Zoelen, is bijna geheel vernieuwd.

De afgebrande school te Aalst, gemeente Poederoijen, is weder opgebouwd. Te Tricht is eene geheel nieuwe daargesteld; die te Beusichem, Buurmalsen en Hurwenen zullen vernieuwd of aanmerkelijk vergroot worden.

Eene nieuwe schoolinrigting werd gevestigd in het Zwarte Veen, gemeente Barneveld, reeds boven vermeld. Zij was aanvankelijk eene bijzondere school der tweede klasse, doch is, door eene toelage van de gemeente, eene openbare geworden.

De armenschool te Nijkerk kwam in werking.

Te Arnhem ontstond eene zangschool, volgens de leerwijze van *Smits*. Welingerigte bewaarscholen kwamen te Apeldoorn en te Scherpenzeel tot stand.

Te Zutphen werd eene bijzondere school der 2de klasse voor meisjes, — te Nede eene dergelijke voor beiderlei kunne opgerigt.

Druten verkreeg eene zoodanige school voor jongens, Wijchen voor meisjes en Tiel voor beide geslachten.

Door de provinciale commissie van onderwijs werden, na afgenomen examen, in het jaar 1849 afgegeven acten van algemeene toelating, als schoolonderwijzer van den 1en rang 2
2en » . . . 17
3en » . . . 25
4en » . . . 24
Schoolhouderessen . . 18
Huisonderwijzer . . . 2

In vreemde talen zijn, met gevolg van toelating tot het onderwijzen dier talen, geëxamineerd, in
Fransche taal . . . 8 personen.
Hoogduitsche . . . 8 »
Engelsche . . . 2 »

Aan 74 onderwijzers zijn door ons gratificatiën verleend, uit de daartoe bij de begrooting aanwezen som.

De geregelde en volgens de bestaande voorschriften ingerigte genootschappen of scholen voor de teeken- en bouwkunde, blijven aan het doel beantwoorden.

De maatregelen, om de beschrijving der oude archieven, welke in verschillende gemeenten voorhanden zijn, te bevorderen, waarvan in het vorig verslag melding gemaakt werd, hebben reeds in het eerste jaar eene gewenschte uitkomst opgeleverd. De charters vroeger, schoon met eene naauwkeurigheid, die veel te wenschen overlaat, door den heer *Van de Betouw* uitgegeven, toonen den rijkdom van dat gedeelte van het stedelijk archief van Nijmegen, dat in den zoogenaamden *Blok* bewaard werd. Buiten dien bevonden zich op het raadhuis een overgroot aantal bundels en losse papieren, meest uit de zestiende eeuw, ontkomen aan de vernieling, die er veel grooter gedeelte had doen verloren gaan, maar in ordeloozen en geheel verwarden toestand. Van al deze stukken is een inventaris opgemaakt, die zich door naauwkeurigheid zoowel als uitvoerigheid onderscheidt, en, ingerigt overeenkomstig het voorschrift bij besluit van den 10den november 18.., door den heer gouverneur daaromtrent vastgesteld, aan de tegenwoordige eischen der wetenschap volkomen beantwoordt. Omtrent den inhoud in bijzonderheden te treden, laat ons bestek niet toe. Wij vergenoegen ons hier aan te teekenen, dat het getal oorspronkelijke perkamenten charters 250 bedraagt, waarvan het oudste is van het jaar 1196, het oudste Nederduitsche van 1322; dat vele, schoon door vochtigheid of andere oorzaken geleden hebbende, nog de ongeschonden zegels bezitten, zoo van buitenlandsche vorsten, als van Geldersche graven, hertogen, van geestelijke heeren, edelen en ridders; dat de bundels en losse papieren belangrijke bescheiden bevatten aangaande de groote gebeurtenissen der 16de eeuw; zoodat daaruit, onder anderen, menige, tot hiertoe niet of niet genoegzaam bekende, bijzonderheid aangaande de gevechten bij Jemmingen en Heiligerlee, de inneming van Loevenstein, den handel van graaf *Willem van den Berg*, de onderhandelingen met *Anjou* en *Parma* nader toegelicht kunnen worden. (1)

(1) In een der volgende no. van de *Bijdragen voor vaderlandsche geschiedenis en oudheidkunde verzameld en uitgegeven door* mr. *I. A. Nijhoff* zal een overzigt van het Nijmeegsche archief ... ven worden.

arbeid van den heer mr. *Tadama*, opzigtens stedelijk archief van Zutphen, in ons laatste verslag vermeld, is thans, voor zoover de perkamenten charters betreft, geheel ten einde gebragt. Een schat van oorkonden is daardoor bekend geworden, die zich door aantal, door ouderdom en door belangrijkheid van inhoud onderscheidt. Men vindt er twee oorspronkelijke stukken uit de elfde eeuw. niet alleen voor de geschiedenis der vorsten en hunne vermogen, maar ook voor de kennis van den toestand der geestelijke stichtingen, van den handel, van de regtspraak, bevat die verzameling gewigtige bijdragen. (2)

Een aantal van 2—300 perkamenten charters uit de 13de en volgende eeuwen, allen afkomstig van het voormalig klooster Betlehem bij Doetinchem, is nog te Zutphen achter gebleven. Bij gelegenheid der voormelde inventarisatie van het Zutphensche stedelijk archief afgescheiden, zijn zij nu met overige gedeelte van dat klooster-archief (vroeger elders overgebragt) hereenigd, en is het uitvoerig, oordeelkundig register van dat archief, daarmede aangevuld. Bij de zeldzaamheid van kloosterarchieven, in dit land bewaard gebleven, is het bezit van deze, ook in andere opzigten belangrijke verzameling, te meer te waardeeren.

Tevens mag hier berigt worden, dat het vijfde deel der *Gedenkwaardigheden uit de geschiedenis van Gelderland* door onzen even geleerden, als ijverigen archivarius, den heer mr. *Nijhoff*, naar denzelfden maatstaf en in denzelfden vorm, als de vorige, bewerkt is. Het bevat de geschiedenis van dit gewest over de jaren 1472 tot 1493, toen banderheeren, ridderschap en steden, schoon van hunnen vorst verstoken, het hoofd boden aan de Bourgondische heerschappij. Waarschijnlijk zal de uitgave in den loop van dit jaar kunnen plaats hebben.

Sedert een onheugelijk aantal jaren heeft de grond, waarop Nijmegen is gebouwd, met de naastbijgelegene omstreken, eenen schat van Romeinsche antiquiteiten opgeleverd, die, niet alleen in talrijkheid van voorwerpen, maar tevens in belangrijkheid, dien overtreft, wat van dienzelfden aard en oorsprong in andere oorden van ons vaderland is opgedolven.

Van ouds werden daar ter stede dan ook verzamelingen aangelegd, onder welke in de 17de eeuw, die van de beide *Smetiussen*, en in de 18de en het begin der tegenwoordige, die van *In de Betouw* hebben uitgemunt en door geheel Europa vermaard zijn geworden.

Na het overlijden van den jongsten *Smetius* werd de verzameling, door hem en zijnen vader bijeengebragt, in het jaar 1710 aan den keurvorst van den Paltz verkocht, uitgezonderd de groote steenen beeldwerken en gedenkstukken, welke hij aan zijne geboorteplaats had vermaakt, en op de boven galerij van het raadhuis bewaard worden. Het verkochte ging eerst naar Dusseldorp, daarna naar Manheim en bevindt zich thans grootendeels te Munchen.

De verzameling van *In de Betouw* werd, na diens overlijden, in 1822, bij openbare veiling verkocht en raakte daardoor wijd en zijd verspreid.

Met geenen minderen lust tot wetenschappelijk onderzoek en ijver voor de geschiedenis, de eer en de roem van het vaderland bezield, dan de genoemde geleerden, legde de heer *D. H. J. van Schevichaven* zich op toe, om de voorwerpen van Romeinschen oorsprong, in en bij zijne vaderstad Nijmegen opgedolven, bijeen te verzamelen. Wat hij te zamen bragt, heeft, na zijn overlijden, als het ware ten grondslag gestrekt der verzameling van den heer *P. G. Guyot*, lid van de Staten van Gelderland en van den raad van Nijmegen, aan wien het mogt gelukken haar, met veel moeite, vlijt en opofferingen, gedurende een lange reeks van jaren, met een aantal van vele zeer belangrijke en uiterst zeldzame en nergens elders voorkomende voorwerpen, zóó te vermeerderen, dat zij thans, zoo in uitgebreidheid, als in wetenschappelijke en kunstwaarde, niet alleen die van *In de Betouw* evenaart, maar die zelfs in verscheidene opzigten voorbij streeft. Als locale verzameling heeft zij, buiten Italie, niet vele aan haar gelijk, en hier te lande heeft zij die in het geheel niet.

Deze verzameling is beschreven voor den heer Dr. *L. J. F. Janssen*, conservator van 's rijks museum van oudheden te Leijden, in het VIIde deel van de *Jahrbücher des Vereins von Altherthumsfreunden im Rheinland*. Bonn, 1845. De gegraveerde edelsteenen, 58 in getal, zijn door denzelfden geleerden beschreven in zijne *Nederlandsch-Romeinsche Daktyliotheek*. Leijden, 1846. Afzonderlijk gaf hij nog uit de afbeelding van eenen tegel, waarop afgedrukt een Romeinsch alphabet, het eenigste dat bekend is, en van eenen anderen tegel, met Latijnsch cursief schrift.

Eene kleine Ara met het opschrift: MATRIBUS, is afgebeeld in het werk, *De moeder-Godinnen* van prof. *J. de Wal*. Eene zittende Nijmph van brons is als zeldzaam en fraai, afzonderlijk in de aangehaalde *Jahrbücher* beschreven, en in het museum te Leijden in gips afgegoten.

De heer *Guyot*, beducht, dat ook eenmaal zijne kostbare en beroemde verzameling verspreid zoude worden en voor zijn vaderland en de plaats zijner inwoning verloren konde gaan, heeft het edelmoedig besluit genomen zich van haar te scheiden. Op den 24sten mei dezes jaars heeft hij haar — met uitzondering van de munten en eenige voorwerpen van meer bijzondere affectie — aan de stad Nijmegen ten geschenke aangeboden. Onvoorwaardelijk is het geschied. De edelmoedige gever heeft alleen verzocht, dat, bij het aannemen der schenking, bepaald mogt worden, dat hem zoolang hij leven zal, de meest vrijen toegang tot dat — als dan stedelijk — kabinet vergund zal zijn.

(2) Vgl. *Iets over het stedelijk archief van Zutphen*, in de aangehaalde *Bijdragen*, van mr. *I. A. Nijhoff*, Dl. VII. St. 3, blz. 164.

§ 17. *Staat en beheer der gevangenissen.*

Omtrent het huis van verzekering te Arnhem doen wij de volgende mededeelingen,

Het getal verpleegdagen bedroeg van

gezonde gevangenen	43884
bewaarders	1057
zieken	1984
kinderen, met de ouders aanwezig	837
gearresteerde officieren of onder-officieren	20
te zamen	47782

zijnde 20336 minder dan in 1848, en 63154 minder dan in 1847.

Van deze verpleegdagen komen er ten laste van het rijk 46 894 en van andere kassen 888, namelijk voor kantonnaal veroordeelden 93, voor kinderen van veroordeelde gevangenen 775 en voor gearresteerde onder-officieren 20.

Voor het onderhoud der gevangenen is over 1849 aan de gezamenlijke aannemers der benoodigdheden betaald ƒ6017.25, zijnde ƒ5679.69 minder, dan over 1848 en ƒ10948.10⁵, dan over 1847.

Gedurende 1849 zijn in het gesticht drie kinderen geboren, twee van het mannelijke, eene van het vrouwelijke geslacht, allen uit correctioneel veroordeelde moeders, van welke er eene gehuwd was. Twee dezer kinderen zijn eenige weken na de geboorte overleden. Behalve deze zijn er vier mannelijke en 1 vrouwelijke gevangenen overleden.

In 1848 overleden er 25, in 1849 dus aanzienlijk minder.

De cholera, welke er omheen zoo sterk woedde, drong de gevangenis niet binnen.

De vlasspinnerij is weder voortgezet tot tevredenheid der directie over den arbeid in het huis van opsluiting en tuchtiging te Leeuwarden, en met eenen gunstigen invloed op de orde en tucht.

Het getal personen, welke aan den arbeid deel namen, was 224 en zulks in de volgende verhouding:

Aanwezig op den 1sten januari 1849, 48 mannen, 15 vrouwen, 8 jongens, 2 meisjes; geheel 73. Gedurende 1849 toegelaten 128 mannen, 10 vrouwen, 8 jongens, 5 meisjes; geheel 151. Ontslagen, getransporteerd of verwijderd 130 mannen, 15 vrouwen, 7 jongens, 5 meisjes; geheel 157. Op den 31sten december 1849 aanwezig 46 mannen, 10 vrouwen, 9 jongens, 2 meisjes; geheel 67.

De spinnerij heeft uitgeleverd ruim 1307 ℔ vlas garen, uitmakende 13109 strengen, ieder van 1000 ellen. Het spin- en haspelloon bedroeg ƒ474.88⁵. De gemiddelde verdienste der spinners en haspelaars was ƒ2.12, zijnde ƒ0.61 minder, dan in 1848. Dit is daaraan toe te schrijven, dat vele geoefenden in den loop van het jaar ontslagen werden. Van de verdienste is wederom, ten behoeve van zoodanige gevangenen, wier straftijd van langen duur was, een derde gedeelte, ten bedrage van ƒ123.30, ingehouden, om tot uitgaans-kas te strekken, zoodat dan ook slechts ƒ8.35 voor reisgelden uit 's rijks kas is voldaan.

Van regeringswege is voorgeschreven, om niet alleen het arbeidsloon te verminderen, maar om ook bovendien in de huizen van verzekering $\frac{3}{10}$ op het loon, ten behoeve van het rijk, te korten. Wij deelen de vrees der commissie van administratie van dat huis te Arnhem, dat die maatregel, zonder aan het rijk eenig noemenswaardig voordeel te verschaffen, zeer nadeelig op de spinnerij zal werken. Het noodzakelijk gevolg moet wezen dat de uitgaans-kas geenen voldoenden reispenning zal opleveren, zoodat de ontslagene gevangenen geheel tot kosten van het rijk naar hunne woonplaatsen zullen moeten keeren. Doch een nog verderfelijker gevolg zal het zijn, wanneer zoo menig gevangene, even als te voren, den tijd weder in ledigheid zal doorbrengen. De commissie toont aan, dat een middelmatig geoefend, doch ijverig spinner, gedurende 36 dagen, volgens het oude tarief, verdienen kan 73 centen, waarvan hem, door het inhouden van $\frac{1}{3}$ of 24 centen voor uitgaans kas, 49 centen voor dagelijksche verkwikkingen werden uitbetaald. Volgens den nieuwen maatregel wordt de verdienste, in hetzelfde tijdvak, onafhankelijk van het verminderde loon, van 73 centen tot $51\frac{1}{10}$ centen teruggebragt. Voor de uitgaans-kas, waarop de gevangenen niet zelden hunne hoop vestigen, moet dus ongeveer 4 centen minder worden bespaard. Het uit te betalen overschot wordt tot 22 centen ingekrompen, waardoor de gevangene in 36 dagen een bedrag van 27 centen moet missen.

De orde en tucht onder de gevangenen was zeer voldoende. Slechts drie behoefden er disciplinair gestraft te worden.

De berigten omtrent de andere gevangenissen luiden gunstig. Zij geven echter geene stof voor af zonderlijke mededeelingen. De lokalen, die, zoo als bekend is, steeds te wenschen overlaten, en de meubelen worden naar behooren onderhouden.

Aan Godsdienstig onderwijs en toespraak ontbrak het den gevangenen niet.

Te Arnhem en Nijmegen ging men voort burgerlijk school-onderwijs te geven.

De bestanddeelen, waaruit, volgens de laatste verordeningen, het voedsel moet bestaan, kunnen, in het algemeen, geacht worden aan het doel te beantwoorden. Wenschelijk wordt het echter geacht, dat, even als vroeger, een half ℔ boter gelijk worde gesteld met een geheel ℔ rundvet, en niet, zoo als thans, de boter door eene gelijke hoeveelheid rundvet vervangen.

De geneeskundige dienst werd door de aangewezene officieren van gezondheid met den loffelijksten ijver waargenomen.

Vollediger dan vroeger deelen wij in den volgenden staat een overzigt mede van de sterkte en bevolking in het huis van burgerlijke en militaire verzekering te Arnhem en in de huizen van arrest te Nijmegen, Tiel en Zutphen.

(Uit dezen staat blijkt onder anderen dat het getal gevangenen, die het gesticht zonder opeenstapeling kan bevatten, bedraagt: 1o. voor het huis van burgerlijke en militaire verzekering te Arnhem, 250; 2o. huis van arrest te Nijmegen 60; 3o. te Tiel 68; 4o. te Zutphen 28. Totaal 406.

De bevolking op 31 december 1849 was: te Arnhem 124, te Nijmegen 21, te Tiel 19, te Zutphen 4. Totaal 168. De gemiddelde bevolking was aldus te Arnhem 132, te Nijmegen 20,72, te Tiel 19, te Zutphen 11. Totaal 22,34.

Uit het overzigt van den aard der misdaden en wanbedrijven van de veroordeelde gevangenen, blijkt dat in deze vier gevangenissen in hechtenis waren wegens 1o. *aanslagen tegen de algemeene zaak* 217 2o. wegens misdrijven *tegen bijzondere personen* 239; 3o. wegens misdrijven *tegen eigendommen* 615; 4o. wegens *militaire wanbedrijven* 56. Totaal 1047.)

(*Vervolg hierna.*)

$\frac{3}{4}$ der koopenningen zullen in het verkochte gevestigd kunnen blijven. Nadere informatiën zijn te bekomen, ten Kantore van den Notaris Mr. *D. EVEKINK*, te *Zutphen.*

Ten overstaan van den Notaris *PLIESTER*, te *Zevenaar*, zal men in 't openbaar verkoopen in 2 veilingen, op Dingsdagen den 29 October en 12 November 1850, telkens des morgens om 10 uur, in *het Hof van Berlijn*, te *Zevenaar*:

Een deftig HUIS met SCHUUR en andere GEBOUWEN en annexen TUIN, groot 49 Roeden en 90 Ellen, gelegen in de Kerkstraat binnen *Zevenaar*, geschikt tot alle Bedrijf, en digt bij het ontworpen Spoorweg-Station; voorts:

Eene HOFSTEDE, gelegen bij *Kamphuizen* onder *Oud-Zevenaar*, groot bijna 4 Bunders, en dan nog 20 perceelen BOUW- en WEIDELAND, onder *Oud-Zevenaar* gelegen, breeder bij billetten omschreven.

Nadere inlichtingen zijn bij genoemden Notaris te bekomen.

Eene genezing van zware zinkingen door de Pillen van HOLLOWAY,

Wordt bevestigd door den heer *JAMES ROCHFORD* op Ford *Philip*, welke bekend maakt had zijne echtgenoot, mevrouw *LYDIA ROCHFORD*, sedert 15 maanden aan zinkingen in het hoofd was lijdende, ofschoon zij de hulp der beste geneesheeren had ingeroepen, geene verligting in hare pijnen kon bespeuren. Het verhemelte van den mond was levens zoo sterk daarvan aangedaan, dat zij niet dan met veel moeite spreken kon. Men raadde haar aan de Pillen van *HOLLOWAY* te gebruiken, en door dezelve werd zij weder geheel hersteld; deze bewonderenswaardige genezing is thans in de nieuwspapieren van Ford *Philip* tot nut van het lijdende menschdom bekend gemaakt. De Pillen van *HOLLOWAY* zijn ook zeer aanbevelenwaardig in alle gevallen van jicht.

Door het vermeerderd debiet zijn de Prijzen thans de volgende.

Doosjes Pillen van *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 7.75, *f* 15.50, *f* 23.50; *Potjes Zalf* van *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 8.15, *f* 15.90, *f* 23.90.

Zijn op *franco-aanvrage* à contant te bekomen, bij den Heer *J. STRAATMAN*, Hoofddepôthouder te *'s Hertogenbosch*; den Heer *F. ROMEIJN Fz.*, Depôthouder te *Arnhem*; den Heer *B. ADAMA*, Depôthouder te *Amsterdam*; alsmede *Londen*, Strand 244, *HOLLOWAY'S* Etablissement.

Burgerlijke stand.

ZUTPHEN:

Van 10 tot en met 17 oct.

Gehuwd: G. J. Winterink, 27 j., met H. Nijland, 21 j. — W. v. d. Werf, 26 j., met C. D. Timan, 22 j.

Bevallen: J. Gerritsen, geb. Makkink, Z. — J. M. B. Krumeich, geb. Haverkamp, Z. — H. Boerstoel, geb. te Wechel, D. — H. de Jonge, geb. Bensink, Z. — G. J. Kaptein, geb. Sprokkereef, D.

Overleden: Doodgeb. Z. van M. J. Bouman. — H. W. Witte, 6 m. — G. H. Meijerink, 11 w. — H. Feurme, 11 m. — G. J. Milius, ruim 50 j. — J. C. du Plessis, 8 j. — M. D. Kelderman, 3 m. — W. M. Mellink, 4 m.

APELDOORN:

Van 11 tot en met 18 oct.

Gehuwd: H. Ribbers, 33 j., met E. Top, 24 j.

Bevallen: G. Wassink, geb. Bosgoed, Z. — H. Graaf, geb. Schuilenburg, Z. — G. Gerritsen, Wijte, Z. — W. v. Brugge, geb. Nijhof, doo

Overleden: G. Humme Ruitenberg, 81 j.

Marktprijzen.

ZWOLLE, 18 october.

Tarwe *f* 7.50 à 8.87$\frac{1}{2}$. — *Rogge* *f* 5.50 à 6.25 *Boekweit* *f* 5.30 à 6.25. — *Garst* *f* 4.25 à 0.00 *Aardappelen* *f* 1.27$\frac{1}{2}$ à 2.20. — *Boter* n. p. *f* à 0.75 $\frac{1}{8}$ ton *f* 15.00 à 15.50.

DEVENTER, 18 october.

Tarwe, steeds weinig wordende aangevoerd, prijshoudend, zijnde betaald met *f* 7.50 à 8.50 deugd; van *Rogge* was de toevoer eenigzins rui en hoewel de prijzen niet lager, ruimde de echter minder vlug op, zijnde verkocht van *f* à 5.90. — *Boekweit* was ook merkelijk minder markt, deze vond veel kooplust en is verkocht *f* 5.75 tot 6.25. — *Garst* en *Haver* niet ter m en prijzen als nominaal *f* 3.75 à 4.50 en *f* 3. 3.30. — *Boter* 1e soort *f* 14.50 á 15,00; 2e *f* 13.50; 3e soort *f* 11.50 à 12.50. — *Aardappe* *f* 1.60 a 1.00 het mud. Ter markt 55 a 60 Per schip verzonden 1500 a 1600 mud tegen *f* a 2.30 het mud.

ZUTPHEN, 17 october.

De matige aanvoer van Tarwe en Rogge, tot ruim vorige prijzen, genegene koopers: als: *Tarwe* van *f* 8.40 tot 9.00. Nieuwe dito van *f* tot 8.50. — *Rogge* van *f* 5.50 tot 5.90. — *Boek* steeds schaarsch, van *f* 5.00 tot 5.90 — *Gars* *Haver* niet aanwezig. — *Aardappelen* geladen 1400 mud, tegen *f* 1.75 à 2.00. — *Boter* van *f* tot 14.75 het $\frac{1}{8}$ vat.

Waterhoogte te Arnhem.

22 Oct. 1 El 9 Palm 5 Duim; gew. 0 D. gev.

WINTER-DIENST VAN AF 15 OCTOBER 1850.

AANKOMST EN VERTREK DER BRIEVEN-POSTEN TE ARNHEM.

AANKOMST.

	Dagelijks.	
Van Utrecht, Amsterdam, en Haarlem	4 maal.	Om 5 uur 's morgens en met de drie spoortreinen.
Leiden en 's Hage	3 »	Om 5 uur 's morgens en met den 1sten en 3den spoortrein.
Delft, Schiedam en Rotterdam	2 »	1sten en 3den spoortrein
Amersfoort	2 »	1sten en 3den spoortrein.
Apeldoorn	2 »	1sten spoortrein en om 12 u.
Elburg, Harderwijk, Kampen en Hattem	1 »	Om 5 uur 's morgens of 1sten spoortrein.
Wageningen	4 »	Om 5 u. en 3den spoortrein.
België, Frankrijk	1 »	1sten spoortrein.
Nijmegen	3 »	6 u. 's morg. 11 u. 4 u.
Zwolle	2 »	4 » » 4 » 's av.
Deventer, Zutphen	3 »	4 » » 11 » 4 u. 's av.
Doesborgh	2 »	11 uur 's morg. 6 » »
Ede, Scherpenzeel, Veenendaal	3 »	Met de drie spoortreinen.
Velp	4 »	4 u. 's m. 11 u. 4 u. 6 u.
De Steeg, Dieren en Brummen	3 »	4 » » 11 » 4 »
Elden, Elst en Lent	3 »	6 » » 11 » 4 »
Hanover, Bremen en Hamburg	1 »	6 » »
Zevenaar, Elten, Emmerik en geheel Duitschland	2 »	6 » » 7 » 's avonds.

VERTREK.

	Dagelijks.		Ligting der Bu[s]
Naar Utrecht en Amsterdam	4 maal.	Per drie spoortreinen en per postkar om 7$\frac{1}{2}$ u. 's avonds.	6$\frac{1}{4}$ uur 11 u. 5 u. en 's avonds.
Haarlem, Leijden, 's Hage, Delft, Schiedam, Rotterdam, Dordrecht en Gouda	2 »	Per 1sten spoor-trein en per postkar 's avonds Om 7$\frac{1}{4}$ uur.	6$\frac{1}{4}$ u. 7 u. 's avonds.
Gorinchem, Breda	2 »	1sten en 3den spoortrein.	6$\frac{1}{2}$ » 's morg. en 5 u.
Belgie, Frankrijk en geheel Zeeland.	1 »	Per 3den spoortrein.	5 » 's avonds.
Amersfoort	2 »	Per 1sten en 3den spoortrein.	6$\frac{1}{2}$ » 's morg. en 5 's a
Apeldoorn	2 »	Om 2$\frac{1}{2}$ uur per diligence en 3den spoortrein.	2 » 's nam. en 5 u.
's Bosch, Noord-Braband	2 »	4 uur 's morgens en 3den spoortrein.	3$\frac{1}{2}$ » 's morg. en 5 u.
Harderwijk, Elburg, Nijkerk, Kampen en Hattem	1 »	Per 3den spoortrein.	5 » 's avonds.
Doesborgh, Zutphen en Deventer	3 »	Per post om 6 uur, 11 uur en 2$\frac{1}{2}$ uur.	5$\frac{1}{2}$ » 's morg., 10$\frac{1}{2}$ u.
Zwolle	3 »	Per post om 6 uur, 11 uur en 3den spoortrein.	5$\frac{1}{2}$ » 's morg., 10$\frac{1}{2}$ u.
Groningen, Drenthe en Vriesland	2 »	Per post om 6 uur en 3den spoortrein.	5$\frac{1}{2}$ » 's morg. en 5 u.
Nijmegen	4 »	Om 4 uur 's morgens, 11 u., 2$\frac{1}{2}$ u. en 8 u. 's avonds,	3$\frac{1}{2}$ » » 10$\frac{1}{2}$ u. en 7$\frac{1}{2}$ u.
Provincie Limburg	1 »	11 uur 's morgens.	10$\frac{1}{2}$ uur 's morg.
Goor, Oldenzaal, Almelo en Enschede	1 »	11 uur 's morgens.	10$\frac{1}{2}$ » »
Winterswijk	1 »	6 uur 's morgens.	5$\frac{1}{2}$ » »
Wageningen	4 »	Per 3 spoortreinen en per postkar 7$\frac{1}{2}$ uur 's av.	6$\frac{1}{2}$ u., 11 u., 5 u. en
Tiel	2 »	Per 2den spoortrein en 7$\frac{1}{2}$ uur 's avonds.	11 » en 7 uur 's a
Veenendaal	3 »	Per drie spoortreinen.	6$\frac{1}{2}$ » 11 uur en 5
Ede en Scherpenzeel	2 »	Per 1sten en 3den spoortr.	6$\frac{1}{2}$ » en 5 uur.
Velp	3 »	Om 6 uur 's morgens, 11 en 2$\frac{1}{2}$ uur.	5$\frac{1}{2}$ » 10$\frac{1}{2}$ uur en
De Steeg, Dieren en Brummen	2 »	Om 6 uur 's morgens en 2$\frac{1}{2}$ uur.	5$\frac{1}{2}$ » en 2 uur.
Elden, Elst en Lent	2 »	Om 11 uur 's morgens en 2$\frac{1}{2}$ uur.	10$\frac{1}{2}$ » en 2 uur.
Zevenaar, Emmerik, Hanover, Bremen, Hamburg, Denemarken, Zweden, Rusland, Oostenrijk, Zwitserland, Turkije, Italië en geheel Duitschland	2 »	11 uur 's morgens en 9 uur 's avonds.	10$\frac{1}{2}$ » 's morg., 8$\frac{1}{2}$

Het postkantoor te Arnhem is geopend, van 's morgens 5 uur tot 7 uur, van 9 uur tot 3$\frac{1}{2}$ uur en van 4$\frac{1}{2}$ tot 8$\frac{1}{2}$ uur 's avonds.

Tot het deponeren van geld-artikels of incasseren van wissels, van 9 uur tot 10 uur 's morgens, van 12 uur tot 2 uur en van 6 uur tot 7 uur 's avonds.

Voorts worden de brieven, met den tweeden spoortrein vertrekkende, zoo zulks verlangd wordt, te Amsterdam aan de Beurs bezorgd.

Afzonderlijk verkrijgbaar bij den Uitgever dezer à 5 Cents.

De prijs dezer courant is f 5 in de drie maanden. Afzonderlijke nommers 10 cents. Advertentiën van één tot vijf regels en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt voor elke plaatsing.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.